

מלאכת המעמר

א. שבת עג, ב

המעמר. אמר רבא: האי מאן דכניף מילחא ממלחא - חייב משום מעמר. אביי אמר: אין עימור אלא בגידולי קרקע.

ב. רמב"ם | שבת, פרק ח

[ו] המקבץ דבילה ועשה ממנה עגול או שנקב תאנים והכניס החבל בהן עד שנתקבצו גוף אחד, הרי זה תולדת מעמר וחייב וכן כל כיוצא בזה.

ג. רמב"ם | שבת, פרק כא

[יא] המדבק פירות עד שיעשו גוף אחד חייב משום מעמר, לפיכך מי שנתפזרו לו פירות בחצרו מלקט על יד על יד ואוכל, אבל לא יתן לא לתוך הסל ולא לתוך הקופה כדרך שהוא עושה בחול, שאם יעשה כדרך שהוא עושה בחול שמא יכשם בידו בתוך הקופה ויבא לידי עימור, וכן אין מקבצין את המלח וכיוצא בו מפני שנראה כמעמר.

ד. שו"ע או"ח | סימן שמ

[ט] אסור לקבץ מלח ממשרפות המלח, שדומה למעמר, וכן אסור לקבץ כל דבר ממקום גידולו.

[י] המקבץ דבילה ועשה ממנה עיגול, או שנקב תאנים והכניס החבל בהם עד שנתקבצו גוף אחד, הרי זה תולדת מעמר וחייב, וכן כל כיוצא בזה.

ה. שולחן ערוך הרב | אורח חיים סימן שמ

[טו] המעמר הוא מאבות מלאכות שהיה במשכן בסמנים הזורעים ואין עימור אלא כשמאספו במקום גידולו כעין קמה קצורה שמגב השבלים במקום גידולן וכן המאסף פירות ומקבצן יחד במקום שנפלו מן האילן אבל אם נתפזרו במקום אחר מותר לקבצם כמ"ש בס"ש של"ה. ואין עימור אלא בגידולי קרקע אבל מדברי סופרים אסור אף שלא בגידולי קרקע לקבצם במקום גידולם כגון לקבץ מלח ממשרפות המים ששורפתן ונעשים מלח וכן בכל כיוצא בזה. (ויש אומרים שהמדבק פירות עד שנעשו גוף אחד חייב משום מעמר אפילו שלא במקום גידולם כגון המקבץ דבילה ועשה ממנו עיגול או שנקב תאנים והכניס החבל בהם עד שנתקבצו ונעשו גוף אחד הרי זה תולדת מעמר וחייב וכן כל כיוצא בזה (וצריך להחמיר כדבריהם):

ו. שו"ע או"ח | סימן שלה

[ה] נתפזרו לו פירות בחצר, אחד הנה ואחד הנה, מלקט מעט מעט ואוכל ולא יתן לתוך הסל ולא לתוך הקופה; ואם נפלו במקום אחד, נותן אפילו לתוך הסל, אלא אם כן נפלו לתוך צרורות ועפרורית שבחצר שאז מלקט אחד אחד ואוכל, ולא יתן לתוך הסל ולא לתוך הקופה (וע"ל סי' שיי"ט).

ז. תוספות | מסכת ביצה דף לא עמוד א

מן הקרפף ואפילו מן המפוזר - תימה הא הוי מעמר דהוא אב מלאכה וי"ל דלא שייך עמור אלא במקום שגדילים שם כדמוכח בפרק כלל גדול (שבת דף עג:).

ח. תוספות רי"ד | מסכת שבת דף עג עמוד ב

המעמר פי' המקבץ השבלים מאחרי הקוצר ועושה אותן עומר ושיעור המעמר הוא כגורגרות דומיא דקצר וטחן שכל מלאכת

האוכלין כגורגרת ואי קשיא א"כ נתפזרו לו פירות בחצרו או בשדה וליקטן יתחייב משום מעמר תשובה אין מעמר אלא בשעת תלישתו מן הקרקע שזה הוא תחלת ליקוטו אבל פירות שנלקטו כבר ועכשיו נתפזרו אין זה מעמר:

ט. ספר אור זרוע | חלק ב - הלכות שבת סימן נו

והרא"מ זצ"ל פי' כל כינוס דבר גידולי קרקע נקרא מעמר כדאמר' בכלל גדול אמר אביי האי מאן דעבד חלתא חייב י"א חטאות וחדא מנייהו כינוס העצים הלכך יזהר אדם שלא לאסוף פירות או ביצים יחד דהוי כמעמר עכ"ל. מדאסר לקבץ ביצים יחד ש"מ דסבר דיש עימור אפי' שלא בגדולי קרקע הלכך אם נתפזר לאדם מלח בשבת או ביצים המותרים בטלטול או כל כה"ג אסור לקבץ יחד משום דהוה מעמר.

י. פאה | פרק ה, משנה ח

המעמר לכובעות ולכומסאות לחררה ולעמרים אין לו שכחה ממנו ולגורן יש לו שכחה המעמר לגדיש יש לו שכחה ממנו ולגורן אין לו שכחה זה הכלל כל המעמר למקום שהוא גמר מלאכה יש לו שכחה ממנו ולגורן אין לו שכחה למקום שאינו גמר מלאכה אין לו שכחה ממנו ולגורן יש לו שכחה:

יא. רמב"ם | מתנות עניים פרק ה

[ב] הקוצר ואלם אלומות אלומות, ופינה האלומות והן הנקראין עומרים ממקום זה למקום אחר, וממקום השני למקום השלישי, וממקום השלישי לגורן ושכח העומר בשעה שפינה ממקום למקום, אם פינה העומרים למקום שהוא גמר מלאכה ושכחה יש לו שכחה וכשיפנה ממקום שהוא גמר מלאכה לגורן אין לו שכחה, ואם פינה העומרים למקום שאינו גמר מלאכה ושכח אינו שכחה וכשיפנה ממקום שאינו גמר מלאכה לגורן יש לו שכחה.

יב. בית הבחירה (מאירי) | מסכת שבת דף עג עמוד ב

ויש שואלים בעימור היאך נאסר והלא בראשון של יום טוב י"ג ב' אמרו מעמיד אדם ערימה בשבת ואינו חושש והוא שאמרו שם שלענין מעשר נעשה העימו' גמר מלאכה אבל לא לגבי שבת ומתמצים שבביתו מותר לעמר שאין דרך עמור אלא במקום שקצר שם וכגון אלו שקוצרי' הערימו' בשדות אבל כשמביאן בביתו אף על פי שמעמרן אין בכך כלום והוא שאמרו דכניף מלחא ממלחא וי"מ שכל שצריך כוון בעימור שבו חייב בכל מקום ואפי' בחצרו אבל המאסף פירות וצברם בלא כוון מותר.

יג. ביצה יג ע"ב

והא גרנן למעשר, דתנן: איזהו גרנן למעשר? הקשואין והדלועין משיפקסו, ושלא פקסו - משיעמיד ערמה. ותנן נמי גבי בצלים: משיעמיד ערמה. ואילו גבי שבת - העמדת ערמה פטור! אלא מאי אית לך למימר - מלאכת מחשבת אסרה תורה, הכא נמי: מלאכת מחשבת אסרה תורה.

יד. רבינו חננאל | מסכת ביצה דף יג עמוד ב

ודחינן ולא והרי גרנן למעשר דתנן במעשרות פרק א' איזהו גרנן למעשרות הקשואין והדלועין כו'. הנה הפיקוס בקשואין הוא גמר מלאכה למעשרות לגבי שבת שרי. דהא אנן מפקיסין ואכלינן בשבת. אלא בשבת מלאכת מחשבת אסרה תורה ולא קא מכוין לפקוסי משום מלאכה אלא לאכשורי אוכלא.

